

Program regenerace MPZ Vidnava období 2021-2027

Obsah:

- I. Vidnava – historie**
- II. Urbanistická koncepce**
- III. Historické jádro města – městská památková zóna**
- IV. Občanská vybavenost v MPZ Vidnava a okolí**
- V. Plán akcí regenerace MPZ na období 2021 -2027**

I. Vidnava – historie

Město Vidnava má bohatou a pohnutou historii. První známky osídlení jsou doloženy už v mladší době kamenné, o čemž svědčí nálezy pazourkových nástrojů. První písemná zmínka o městě, založeném na pravidelném osovém půdorysu, pochází z roku 1291. Již tehdy byla Vidnava významným správním centrem oblasti a střediskem řemeslné výroby. Pozemkové knihy jsou vedeny od roku 1550.

Jméno Wydna patřilo říčce, na které bylo založeno stejnojmenné město. Je odvozováno od slovanského kořene vid-, jenž je i ve slovese vidět. Wydna označovala čistou vodu, v níž je všechno vidno. Německý název Weidenau je složený ze slov Weide - vrba a Aue- niva. Tento výklad názvu města se dostal i do městského znaku, v jehož obrazu je vrbový strom. České jméno Vidnava se opírá o latinizovanou formu z konce 13. století.

Slibný vývoj města, v němž prosperoval obchod i řemesla, přerušila ve 14. století husitská tažení proti jejich největšímu slezskému odpůrci – vratislavskému biskupovi. V roce 1428 bylo město husity dobyté a spáleno. Úpadek města trval až do počátku 16. století, kdy se začalo postupně zvedat z minulých pohrom. Nastal rozmach řemeslné výroby (soukeníci, barvíři, ševci, krejčí, bednáři, kováři, pekaři, kožešníci, řezníci a tkalci), město získalo právo pro vaření piva pro celé okolí (1529), uplatnilo se zde i umělecké řemeslo zvonářské (1559).

Vzkvétající město postihl roku 1574 katastrofální požár, kterému kromě kostela, fary a školy, ležících poněkud stranou od městského jádra, padlo celé za obět'. Za třicetileté války bylo město několikrát obsazeno Švédy, nevyhnuly se mu ani epidemie neštovic a moru. Hluboce do dějin Vidnavy zasáhly i válečné a politické události kolem dvou válek o Slezsko v letech 1741 až 1745. Vratislavským mírem byly stanoveny nové hranice Slezska, které se bezprostředně dotkly i Vidnavy a učinily z ní pohraniční město, odříznuté od bohatých vesnic, ležících na východ od ní. K nejvýznamnějším historickým památkám města patří budova zámku s renesanční architekturou z poloviny 16. století s dochovanými klenbami a četnými architektonickými detaily. Součástí zámeckého areálu jsou zbytky ohradní zdi s osazeným pozdně gotickým portálem ve tvaru oslího hřbetu. Na náměstí je řada měšťanských domů s barokními, klasicistními a empírovými fasádami a štíty. Kostel Sv. Kateřiny, postavený na základech gotického kostela ze 13. století, byl několikrát opravován a přestavován. V západní předsíni kostela zůstal zachován původní románsko-gotický portál. Na náměstí jsou barokní sochy Sv. Jana Nepomuckého (r. 1770) a Panny Marie (r.1738) a u budovy bývalého „fojtství“ (č.p. 121) je socha Sv. Floriána (r. 1770). Pamětní deska na charitním domě na náměstí připomíná zdejšího rodáka, ortopeda MUDr. Adolfa Lorenze. Železniční trať z Vidnavy pokračovala do roku 1945 do polské Nisy.

Základní předpoklady a podmínky vývoje města a ochrany hodnot území

Rozvojové podmínky města

Vidnava je významné středisko osídlení v severní části okresu Jeseník při státní hranici s Polskem, které je přirozeným centrem (hlavně prostřednictvím své občanské vybavenosti – ZŠ, MŠ, ZUŠ, knihovna, kino, sportovní hala, církevní objekty apod.) pro nejbližší okolí. Jižně od Vidnavy je situována místní část Štachlovice.

Město je prostorově omezena tokem řeky Vidnávky, která zároveň tvoří soustavu biocenter a biokoridorů lokálního ÚSES, a zemědělskou půdou.

V blízkosti státní hranice je přírodní rezervace „Vidnavské mokřiny“.

Jde o sídlo bez průmyslové výroby, s malou nabídkou pracovních příležitostí, velké procento obyvatel musí za práci vyjíždět.

Mezi kladné hodnoty Vidnavy patří historické (městská památková zóna) a historická kompozice města, kvalitní přírodní prostředí a možnost pohraničního styku (hraniční přechod Vidnava – Kalkow).

Potřeba nových ploch pro bydlení a další funkce je řešena v rámci stávajících „intravilánů“, obytnou funkci lze zkvalitnit a posílit převážně modernizací stávajícího bytového fondu.

Nové prostory občanské vybavenosti mohou být získány přestavbou stávajících zařízení ve stabilizovaných areálech (intenzifikace využití objektů). Velké očekávání se vkládá do opětovného zprovoznění nefunkčního areálu bývalé vojenské ozdravovny.

Základní dopravní skelet obce je stabilizovaný.

Město má vybudovanou kanalizační síť s novou čističkou odpadních vod, vodovodní síť a plynovodní síť, ovšem vše bez napojení na místní část Štachlovice. Rozvod VN, NN a VO je ve vyhovujícím stavu (vyjma Štachlovice), nově byly položeny telefonní rozvody optickým kabelem.

Ochrana kulturních hodnot území

Vyhláškou ministerstva kultury České republiky ze dne 10. září 1992 bylo prohlášeno území historického jádra Vidnavy za památkovou zónu. Z východu a severovýchodu je území ohraničeno bývalým Mlýnským náhonem mimo drobnou enklávu celnice, objektu spořitelny a správy bytů SOBYT v prostoru křižovatky ulic 9. května a Růžové. Ze severu a severozápadu vytváří hranici pěší komunikace po obvodu historického jádra s rozšířením u kostela sv. Františka z Assisi. A jihozápadní a jižní stranu lemuje asfaltová komunikace ulice Školní.

Urbanistická koncepce

Urbanistický vývoj města

Město Vidnava leží na jižním okraji Niské nížiny na pravém břehu řeky Vidnávky v nadmořské výšce 239 m n.m.. Na jih od města začíná kopcovitý terén Žulovské vrchoviny. Na východě a severu hraničí město s Polskem, na západě s Velkou Kraší, na jihu s Červenou Vodou. Rozloha katastru činí 425 ha.

Na území menší slovanské vesnice, která se zvýšila přílivem německých kolonistů, vzniklo sídlo, jež svůj městský statut získalo v šedesátých letech 13. století. Město oválného

tvaru mělo uprostřed pravidelné pravoúhlé náměstí, do něhož ústily uprostřed každé strany hlavní ulice. Bylo obehnané jednoduchou zdí opevnění a příkopem. V rohu půdorysu dominoval kamenný kostel na hřbitově, kolem něhož pak stála fara, škola, špitál sv. Jakuba a fojtův dvůr. Radnice byla vystavěna uprostřed náměstí roku 1551, kdy bylo fojtství prodáno městu, jež se pak stává na několik let vlastní vrchností.

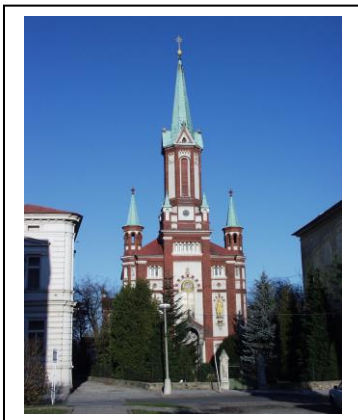
Urbanistický výraz byl dlouho stálý, změny se projevovaly jen v architektonickém výrazu jednotlivých staveb, jež vznikaly v původní půdorysné stopě po katastrofách, jež město postihly.

Ještě na počátku 19. století bylo město stále obehnané vysokou zdí a vjíždělo se do něj dvěma branami – horní branou od Malé Kraše a dolní od Wiesau (Kalkow).

Po sedmileté válce, v níž větší část Slezska připadla Prusku, se stala Vidnava nejdůležitějším místem v rakouské části vévodství nízkého a s novou hranicí nastala i nová orientace k okolí. Převládnutím směru z Javorníku do Zlatých Hor a probouráním nových průchodů v městských hradbách i dvou domů uprostřed front náměstí a protažením ulic v hradbách (roku 1830) byl plán města změněn na křížový. V třicátých letech 19. století se Vidnava začala postupně zbavovat městských zdí, omezujících další rozšíření zastavěných ploch a v letech 1833 – 34 zmizely hradby až na nepatrné zbytky docela.

V roce 1852 byl na rohu náměstí vybudován soud, z důvodů nové komunikace byla zbořena uprostřed náměstí stojící radnice a přenesena na nové místo. Roku 1885 byla štíhlým nástavcem

zvýšena kostelní věž. Na bývalých příkopech byly postaveny nové velké budovy – roku 1871 bývalé gymnasium velmi hodnotné architektury, pro potřeby gymnázia, roku 1898 kostel sv. Františka z Assisi v novogotickém slohu a roku 1878 dívčí škola a klášter milosrdných sester, obě budovy méně pozoruhodné. V roce 1899 byl v nově postavené budově otevřen teologický seminář pro českou část vratislavské diecéze. Budova (dnešní vojenská dětská

ozdravovna) byla na svou dobu velice

moderně zařízena.

V roce 1897 získala Vidnava dostavěním přípojky z Hukovic železniční spojení s vnitrozemím. Koncem 19. století byla znovu postavena radnice v gotizujících tvarech na místě dvou zbořených domů v nárožní poloze náměstí a ulice Radniční.

Po likvidaci živnostníků v padesátých letech a násilné kolektivizaci byla řada domů majiteli opuštěna a chátrala, postupně pak došlo k nenapravitelným škodám na vzhledu města. V roce 1956 byla ve Vidnavě zřízena učňovská škola, která si v roce 1962 vyměnila svoje prostory s Charitou. Rok 1960 lze nazvat rokem demolic, které pokračovaly i v dalších letech a zbořené domy byly nahrazeny stavbami, jejichž vzhled nezapadá do historického rázu městské památkové zóny – výstavba samoobsluhy, vestavba u lékárny, panelový bytový dům, prodejna Jednoty atd.

Naproti tomu byl vcelku citlivě opraven místní zámek, který se od roku 1971 stal útlukem

lidové školy umění. Na začátku 70-tých let prošly zvláštní rekonstrukcí domy č. 86 a 87 v Radniční ulici, kde byly k zakotveným štítům přistavěny zcela nové domy a byly zahájeny rekonstrukční práce na budovách základní školy i odborného učiliště.

Místní tělovýchovná jednota zahájila v roce 1987 rozsáhlou výstavbu sportovního areálu, v roce 1988 byla zahájena výstavba nového vodovodu, který dnes slouží také obci Velká Kraš. V roce 1994 byla dostavěna čistička odpadních vod.

Celková urbanistická charakteristika města

Z hlediska charakteru zástavby, vyplývajícího z funkčního významu, lze rozčlenit Vidnavu na několik strukturálně rozlišných celků. Směrem od náměstí se zástavba plynule rozvolňuje až k okrajovým částem zastavěného území, stále však v určitém ulicovém uspořádání podél obslužných komunikací. Příjemně například působí obytná skupina, postavená na přelomu a začátku tohoto století, v okolí Husovy ulice včetně objektu bývalé ozdravovny. Či novodobá zástavba rodinných domků v Nové ulici u obecního hřiště. Za volnou urbanistickou strukturu lze považovat osadu Štachlovice či oddělenou enklávu na západě u Rovinek, která se přimyká k zástavbě sousední obce Velká Kraš. Funkčně i architektonicky chaoticky působí obytná skupina na východní straně ulice Krasov.

III. Historické jádro města – městská památková zóna

Stabilizovaná centrální smíšená zóna se zvýšenými nároky na urbanisticko-architektonické řešení.

Památkově a urbanisticky nejcennější, přes kruté asanační a stavební zásahy minulých let, je historické jádro s náměstím města, vyhlášené MK ČR dne 10. září

1992 za městskou památkovou zónu. Jednoznačně vymezené obdélníkové náměstí bylo prolamováno uličními frontami (Radniční, Zahradní, Hrdinů, 9. května) do dalších obytných částí (předměstí). I vyšší podlažnost většinou polyfunkčních domů a významných entovala důležitost tohoto centrálního prostoru Vidnavy.

Prostor náměstí je nejživějším místem města díky výjimečné bohatosti funkční náplně – vrcholí zde kontakt s okolním osídlením (autobusová zastávka na křížovém dopravním skeletu, záchytná parkoviště), nalézají se tu základní druhy občanské vybavenosti (veřejná správa, obchody, služby, restaurační zařízení, lékárna, sociální péče v objektech Charity apod.) a vše doplňuje nezbytné bydlení. Alej mezi dvěma chráněnými sakrálními solitery pak vytváří klidnou zónu náměstí. Negativní prvky – výstavba „socialistického realismu“ na místě asanovaných domů náměstí.

Ulice Radniční, Zahradní, Hrdinů, 9. května, Lékárenská polyfunkčního charakteru (obchody, služby) spojují centrum obce s obytnými lokalitami a s významnými areály občanské vybavenosti (zámek, kostely, základní škola, mateřská škola, pošta, učiliště, zdravotnické středisko) včetně veřejné zeleně. Negativní prvky – panelová výstavba v ul. Hrdinů, existence proluk v uličních frontách, stavební stav objektů.

Předměstí je reprezentováno rozvolněnou zástavbou na malých parcelách ulic Pivovarská a Školní s převažující funkcí bydlení s několika objekty OV (restaurace, fara).

Problematické plochy v MPZ

mezi učilištěm a Radniční ul. – neupravená plocha bez jakéhokoliv funkčního využití. V této lokalitě se dle územního pánu počítá s výstavbou parkoviště

Návrh řešení:

Funkční členění - zachovat stávající polyfunkční charakter smíšené zóny

- dát přednost obnově MPZ před ostatní plošnou výstavbou (kromě individuální výstavby rodinných domků), aby došlo v tomto prostoru k upevnění poslání společenského a kulturního centra života města
- modernizovat stávající domovní fond (včetně rekonstrukcí a možných vestaveb do podkroví
- **podporovat přestavbu objektů vybudovaných v duchu socialistického realismu na asanovaných domech historického jádra (prodejna Jednoty, integrovaný panelový bytový objekt s vybaveností - vestavba u lékárny) na objekty zapadající do charakteru MPZ, minimálně řešit úpravu stávajících rovných střech**
- nedopustit prohlubování již tak špatného stavebně technického stavu některých objektů v MPZ
- dle možností obměňovat a doplňovat stav městského mobiliáře a prvků drobné architektury (lavičky, odpadkové koše, přenosná zeleň apod.)
- koncepční a soustavná péče o veřejnou zeleň
- ve spolupráci s příslušným stavebním úřadem a orgánem památkové péče dbát na veškeré stavební úpravy v MPZ v souladu se zpracovanou urbanistickou studií historického jádra města (dle funkčních, prostorových a architektonických regulativů této US).

Detailně viz výkresová dokumentace urbanistické studie MPZ (variantní řešení náměstí 1:500, MPZ 1:1000 a schválený územní plán)

Rozvojové plochy:

- a) Plochy pro sport a rekreaci:
(sportovní hala, areál TJ Vidnava)

Plochy pro sport a rekreaci slouží pro umístění veřejných objektů a zařízení pro sportovní a

rekreační využití obyvatel a návštěvníků rekreační oblasti.

Nepřípustné jsou objekty výroby, zařízení dopravních služeb a zařízení s dopadem na životní prostředí. Poměr zeleně a sportovních zařízení bude upřesněn podrobnější územně plánovací dokumentací.

Stabilizované plochy:

- městský sportovní areál s hřištěm pro kopanou, malou kopanou, kurty na odbíjenou a tenis včetně zázemí s turistickou ubytovnou
- areál školního hřiště býv. výchovného ústavu
- areál školního hřiště ZŠ

b) Veřejná zeleň:

Plochy veřejné zeleně slouží k zachování ekologické stability sídla. Nepřípustná je výstavba na těchto plochách včetně jejich zpevnění pro dopravu. Vyjíměčně přípustné jsou lehké stavby a drobná architektura, která slouží jako základní vybavenost parků.

Stabilizované plochy: - památkově chráněný zámecký park

- park na levém břehu Vidnávky s pokračováním na k.ú. Fojtovy Kraše, základ lokálního biokoridoru
- park v areálu bývalé ozdravovny
- doprovodná zeleň vodotečí a vodních ploch
- zeleň veřejných prostranství (u kostelů, kina, hřiště)

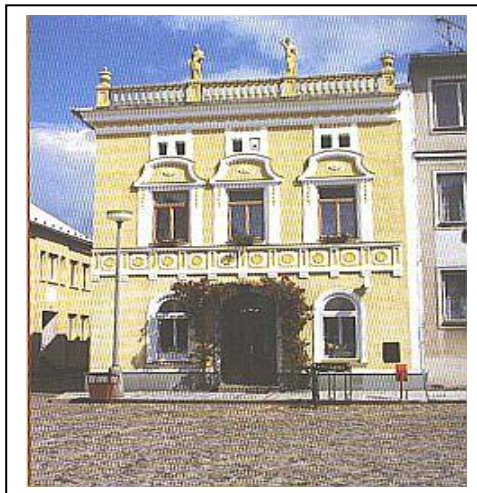
Rozvojové plochy: - veřejná zeleň v prostoru za křižovatkou ul. Krasov a Zahradní (ochrana proti parkovišti nákladních vozidel a případných výrobních aktivit)

b) Plochy pro dopravu

V řešeném území existují dopravní koridory silnic II. a III. třídy a místní komunikace.

Městská památková rezervace

Vyhláškou ministerstva kultury ČR ze dne 10.9.1992 bylo prohlášeno území historického jádra Vidnavy za městskou památkovou zónu. Hranice jsou patrné z výkresové dokumentace.

V letech 1995-97 byly vypracovány ATELIEREM A, Olomouc průzkumy a rozbory (1995), program regenerace (1995) a urbanistická studie (1997) městské památkové zóny jako územně plánovací podklad pro následné pořízení ÚPN, jelikož se jedná o nejdůležitější a nejproblematičtější území města. Návrhová část urbanistické studie se tak stala nedílnou součástí konceptu řešení územního plánu obce.

Stav většiny historických objektů v MPZ byl v posledních desíti letech uveden do solidního stavu. Byly opraveny fasády většiny měšťanských domů, radnice a částečně v některých objektech se podařilo zastavit vzlínání vlhkosti. Na druhé straně se zde vyskytují objekty ve velmi špatném stavu. Jedná se o panelové budovy na Mírovém náměstí z období „socialistického realismu“, postavené namísto asanovaných historických domů, nebo

historické objekty v Klášterní a Svobodově ulici. Historické jádro jako urbanisticky nejcennější území obce si zaslouží při regeneraci MPZ velkou pozornost a přísné dodržování architektonických regulačních podmínek jakýchkoliv úprav. Obnově MPZ je nutno dát přednost před ostatní plošnou výstavbou (kromě individuální výstavby rodinných domků), aby došlo v tomto prostoru k upevnění poslání společenského a kulturního centra života obce. Je potřeba využít stávajícího domovního fondu pro rekonstrukce a možné vestavby do podkroví, v prolukách realizovat bytové objekty odpovídající architektury s vybaveností v přízemí. Veškeré stavební zásahy je nutno provádět v úzké součinnosti s orgány památkové péče.

Ostatní domovní a bytový fond

Po provedených průzkumech lze konstatovat, že obytné domy, ať již rodinné či bytové, na tomto území jsou stavebně v solidním stavu a jen malá část je zchátralá .

IV. Občanská vybavenost v MPZ Vidnava a okolí

1. Školství a výchova

- 01 – Mateřská škola – kapacita 3 třídy á 20 dětí
- 02 - Základní škola s tělocvičnou – kapacita 18 tříd
- 03 - Jídelna, školní družina ZŠ – 3 oddělení v družině
- 04 – Základní umělecká škola – na výuku dochází cca 100 žáků

2. Kultura a osvěta

- Zámek – slouží prozatím pouze jako základní umělecká škola
- Multifunkční sál
- Klub důchodců
- Kostel sv. Kateřiny
- Kostel sv. Františka z Assisi
- Boží muka
- Dům partnerství, ul. Sokolská
- Muzeum

3. Zdravotnictví

- Zdravotnické středisko
- Lékárna

4. Sociální péče

- Charita – vývařovna
- Charita – dům pokojného stáří sv. Hedviky
- Charita – dům pokojného stáří sv. Anežky
- Středisko pečovatelské služby

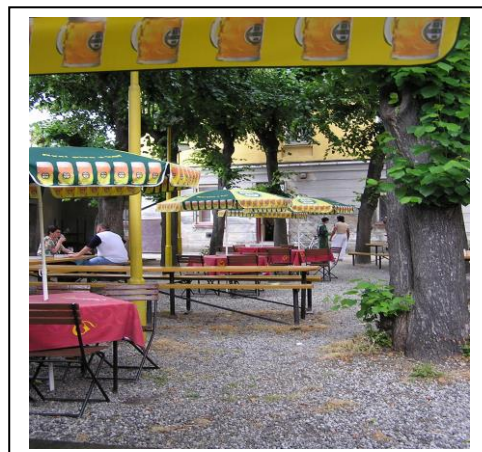

5. Veřejná správa

- Městský úřad
- Farní římskokatolický úřad
- SOBYT – správa bytů
- Služebna Policie ČR

6. Restaurační zařízení, veřejné stravování a cestovní ruch

- Restaurace Na rynku
- Kavárna Plastarias
- Restaurace Modrý Jelen
- Turistická ubytovna na hřišti TJ
- Turistická ubytovna v ulici Radniční
- Tip-sport

7. Obchod

- Soukromá prodejna potravin Hruška
- Papír-hračky Nitscheová
- Textil-oděvy Klimešová, Textil Rejdová
- Drogerie Mraznicová
- Drogerie, barvy-laky, kosmetika
- Prodejna elektro, domácí potřeby, výpočetní technika Trubač
- Domácí potřeby Škrob
- Second hand
- Nákupní středisko Hruška
- Květinka

8. Služby a podnikatelské aktivity

- Pošta a poštovní spořitelna
- Hřbitov
- Holičství-kadeřnictví - Dressenová, Pšenčíková
- Topení a vodoinstalace Škrob
- Klempířství Šťastný
- Elektroinstalatérství Palička
- Autoopravna a pneuservis Boček, Autoopravna a pneuservis Rejda
- Sběrné místo

9. Tělovýchovná a sportovní zařízení

- Sportovní hala
- Hřiště TJ
- Školní hřiště ZŠ
- Školní hřiště výchovného ústavu
- Střelnice SS Vidnava

10. Ostatní

- Hasičská zbrojnice
- Myslivna - Myslivecké sdružení Vidnava – Velká Kraš

Vidnava, vzhledem k rozsáhlému školství, které zabezpečuje i pro okolní obce, realizovala v roce 2001 výstavbu sportovní haly a v roce 2006 rekonstrukci topení a interiéru celé budovy školy.

Město pro svůj celkový význam jako důležitého pohraničního střediska v okrese Jeseník a s přihlédnutím k bohatým tradicím realizovala v roce 2002 výstavbu minimuzea a víceúčelového kulturního centra – přednášková místnost se zázemím pro cca 50 občanů, sloužící alternativně jako klubovna či schůzovní místnost pro seniory.

V rámci zvýšení cestovního ruchu v regionu byla v roce 2005 realizována stavba ubytovny v Radniční ul. čp. 84.

Plán akcí regenerace MPZ na období 2021-2027

Neodkladné práce na záchranu ohrožených objektů

1. Oprava střechy měšťanského domu na Mírovém náměstí - kavárna Plastarias
2. Rekonstrukce a statické zabezpečení domu čp. 6 v Radniční ulici (objekt je v osobním vlastnictví soukromé osoby)
3. Oprava historické fasády a střechy měšťanského domu Svobodova ul. čp. 163 (jedná se o záchranu secesních prvků na fasádě a výměny oken)

4. Oprava fasády a sanační omítky, odizolování měšťanského domu v ulici Klášterní 76
5. Oprava fasády na domě č.p.54 na ulici Zahradní
6. Oprava propadlé podlahy v kostele sv. Františka (v důsledku povodní klesla podlaha v kostele o 5-15 cm). Nadále usilovat o zařazení mezi památky (objekt je ve vlastnictví církve)
8. Oprava fasády na domě č.p. 57 na ulici Mírové náměstí
9. Oprava fasády na domě č.p. 58 na ulici Mírové náměstí
10. Oprava a restaurování sochy sv. Floriána v ulici Svobodova
11. Oprava budovy č.p. 144 na ulici Svobodova
12. Oprava fasády na budově ZŠ ul. Hrdinů
13. Výměna oken měšťanského domu č.p. 86-87 na ulici Radniční
14. Výměna oken a oprava fasády na domě č.p.17 na ulici Sokolská
15. Oprava fasády na domě č.p. 37 na ulici Hrdinů
16. Oprava fasády na domech č.p. 86-87 na ulici Radniční

Obnova systému technické infrastruktury

1. Rekonstrukce kanalizační sítě v ulici Školní a Kostelní
2. Oprava valounové dlažby na Mírovém náměstí
3. Zádlažba žulovou kostkou uličky „školní družina – konzum“
4. Vybudování parkoviště a příjezdové komunikace za penzionem
5. Výměna povrchu chodníků na ulici Hrdinů, Radniční, Zahradní a 9. května
6. Rekonstrukce kanalizační sítě na ulici Klášterní a Lékarenská
7. Rekonstrukce centra města (revitalizace náměstí)

Aktualizovaný

Program regenerace MPZ Vidnava na období 2021-2027

- schválen Zastupitelstvem města Vidnavy č. 13 dne 23.08.2021

Ve Vidnavě dne: 24.08.2021

Bc. Rostislav Kačora
starosta města